
Medisinsk nytt

NYHETER OG REPORTASJER

RAGNHILD ØRSTAVIK

Mer om østrogen

En artikkel i JAMA (2000; 283: 485–91) belyser flere aspekter ved bruk av postmenopausal hormonterapi og risikoen for brystkreft. Fra tidligere vet man at langvarig hormonsubstitusjon øker brystkreftrisikoen, og at østrogenbehandling uten progesteron øker risikoen for endometriekreft. I denne studien så man på oppfølgingsdata hos 46355 kvinner som ble fulgt fra 1980. 2082 av disse utviklet brystkreft etter 1995. Det var en sterkere sammenheng mellom bruk av kombinasjonspreparat (østrogen og progestin) og brystkreft (oddsratio etter fire år 1,4) enn østrogen alene (oddsratio 1,2). En leder i det samme tidsskriftet (s. 534–5) oppsummerer hva man nå vet om østrogenbehandling og kreftrisiko, og foreslår retningslinjer for behandling.

Barn som dør av kreft

Nest etter ulykker, er kreft den vanligste dødsårsaken hos barn (N Engl J Med 2000; 342: 326–33). Amerikanske barneleger har sett på hvordan barn som dør av kreft, har det den siste tiden. De intervjuet 103 foreldre omkring tre år etter at de hadde mistet et barn. Ifølge foreldrene led 89% av barna «mye» eller «ganske mye» den siste måneden. De vanligste plagene var smerter, tretthet og tung pust. Hos bare 27% av dem som fikk behandling mot smerter ble denne betraktet som vellykket. Foreldrene oppgav oftere at barna led av smerte dersom de mente at legen ikke deltok aktivt i palliativ behandling.

ACE-hemmere ved diabetes

Pasienter med diabetes mellitus har økt risiko for hjerte- og karsykdommer (Lancet 2000; 355: 253–9). 3 577 pasienter med diabetes deltok i en større prospektiv studie med angiotensinkonvertasehemmeren ramipril. Alle hadde minst én tilleggsrisikofaktor for hjerte- og karsykdom. Pasientene ble randomisert til å få 10 mg ramipril eller placebo, eller vitamin E eller placebo. Studien ble stoppet etter 4,5 år fordi man så en sikker reduksjon av samlede endepunkter hos pasienter som fikk ramipril. Reduksjonen i risiko var større enn forventet ut ifra reduksjon av blodtrykket. En leder i samme tidsskrift (s. 246–7) peker på at man også bør undersøke ACE-hemmeres effekt hos diabetespasienter uten andre risikofaktorer for hjerte- og karsykdommer.

Leversvikt etter antidiabetika

Rosigliazon er et nytt medikament til bruk ved ikke-insulinavhengig diabetes mellitus. Det virker ved å øke insulinsensitiviteten i skjelettmuskulatur, fettvev og lever. To korte artikler i *Annals of Internal Medicine* (2000; 132: 118–121) rapporterer om leverskade etter bruk av rosigliazon. I begge tilfeller dreide det seg om menn i 60-årene, som hadde tatt medikamentet i henholdsvis to og tre uker. Andre årsaker til leversvikt ble ekskludert. Forfatterne hevder at pasienter som får rosigliazon bør følges med hyppige målinger av leverenzzymer.

Funksjonelle tarmlidelser

Funksjonelle lidelser i mage- og tarmsystemet utgjør omkring 50% av alle henvendelser til gastroenterolog (*Am J Med* 2000; 108: 65–72). To studier av behandlingseffekt med antidepressiver ble gjennomgått i en metaanalyse. Alle var randomiserte, placebokontrollerte undersøkelser, der trisykliske antidepressiver eller mianserin ble benyttet som aktivt medikament. Forfatterne fant at oddsratio for symptomlindring var 4,2 med aktivt medikament i forhold til placebo. Det finnes foreløpig ingen studier av selektive serotoninantagonister ved funksjonelle mage- og tarmlidelser.

Ufarlig ultralyd

Ultralydundersøkelser betraktes som ufarlig for mor og barn, selv om in vitro-studier har vist at teknikken kan indusere endringer som igjen kan tenkes å påvirke fosterutviklingen (*BMJ* 2000; 320: 282–3). Enkelte har antydnet en sammenheng mellom ultralydundersøkelser og kreftsykdommer hos barn, uten at dette har vært påvist i gode studier. En svensk kaskontrollundersøkelse

viser ingen slik sammenheng. 752 barn med leukemi ble sammenliknet med like mange alders- og kjønnsmatchede kontrollpersoner. 200 av barna med leukemi mot 214 av kontrollbarna hadde gjennomgått ultralydundersøkelser i fosterlivet. Det var heller ingen økt risiko for leukemi hos barn som hadde gjennomgått mange slike undersøkelser.

Publisert: 10. mars 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.